

νηπιαγωγείο και πριν από το γυμνάσιο. **♦ δήμος, δημοτικός**
 🎵 δη-μο-τι-κό

διαβάζω, διαβάζομαι ρήμα (διάβασα, θα διαβάσω)

☑ Όταν **διαβάζεις** κάτι που είναι γραμμένο, φτιάχνεις με τα γράμματα λέξεις και με τις λέξεις προτάσεις, κι έτσι καταλαβαίνεις τι θέλει να πει.

🖋 *Ο Κώστας διαβάζει το παραμύθι «Η Χιονάτη και οι επτά νάνοι».*

✓ Όταν **διαβάζεις** τα μαθήματά σου, μελετάς τα βιβλία του σχολείου.

♦ διάβασμα 🎵 δια-βά-ζω

διάβαση [η] ουσιαστικό (διαβάσεις)

☑ Η **διάβαση** είναι μέρος απ' όπου μπορεί να περάσει κάποιος.

🖋 *Η Αθηνά και ο Κώστας πέρασαν από τη **διάβαση** των πεζών και συνέχισαν βιαστικοί. Αργότερα βρήκαν μία **υπόγεια διάβαση** και πέρασαν απέναντι.*

♦ διαβατήριο

🎵 δι-ά-βα-ση 🖋 'η πόλη'

διαβατήριο [το] ουσιαστικό (διαβατήρια)

☑ Το **διαβατήριο** είναι ένα μικρό βιβλιαράκι που έχει επάνω μία φωτογραφία σου. Το δείχνεις στο αεροδρόμιο κάθε φορά που θέλεις να ταξιδέψεις σε κάποιες χώρες του εξωτερικού. 🖋 *Ο Θεός Τάκης πήγε ταξίδι στην Αίγυπτο και πήρε μαζί το **διαβατήριό** του.*

🎵 δι-α-βα-τή-ρι-ο

διαβάτης [ο] ουσιαστικό (διαβάτες)

☑ Ο **διαβάτης** είναι κάποιος που περνάει από το δρόμο.

○ περαστικός

🎵 δια-βά-της

διάβολος [ο] ουσιαστικό (διάβολοι, διαβόλοι)

☑ Ο Θεός είναι καλός, ενώ ο **διάβολος** κακός. Ο Θεός είναι στον παράδεισο, ενώ ο **διάβολος** στην κόλαση. ○ σατανάς ● Θεός

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι σκέτος **διάβολος**, όταν είναι πολύ ζωηρός και ζαβολιάρης.

♦ διαβολάκι, διαολάκι

🎵 διά-βο-λος

-Λέμε και **διάολος**.

διαγωνίζομαι ρήμα (διαγωνίστηκα, θα διαγωνιστώ) → διαγωνισμός

διαγώνισμα [το] ουσιαστικό (διαγωνίσματα)

☑ Όταν έχεις **διαγώνισμα** στο σχολείο, έχεις γραπτές εξετάσεις.

♦ διαγωνισμός, διαγωνίζομαι

🎵 δι-α-γώ-νι-σμα

διαγωνισμός [ο] ουσιαστικό (διαγωνισμοί)

☑ Ο **διαγωνισμός** είναι ένας αγώνας ανάμεσα σε πολλούς ανθρώπους για να βγει πρώτος ο καλύτερος.

🖋 *Η Αθηνά πήρε το πρώτο βραβείο στο **διαγωνισμό** ζωγραφικής του σχολείου της.*

♦ Διαγωνίστηκε με τους συμμαθητές της στη ζωγραφική. **διαγώνισμα**

🎵 δι-α-γώ-νι-σμός

διαδηλώνω ρήμα (διαδήλωσα, θα διαδηλώσω) → διαδήλωση

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

διαδήλωση [η] ουσιαστικό

(διαδηλώσεις)

☑ Όταν γίνεται μία **διαδήλωση**, πολλοί άνθρωποι βγαίνουν στους δρόμους ή τις πλατείες για να δείξουν ότι είναι θυμωμένοι με κάτι ή για να ζητήσουν κάτι. Στις **διαδηλώσεις** οι άνθρωποι κρατούν πανό και φωνάζουν όλοι μαζί.

✎ Η θεία Κατερίνα πήγε σε μία

διαδήλωση για την ειρήνη.

◊ *Είδε πολλούς διαδηλωτές που διαδήλωναν για την ειρήνη.*

♫ δι-α-δή-λω-ση

διαδηλωτής [ο], **διαδηλώτρια** [η]

ουσιαστικό (διαδηλωτές, διαδηλώτριες)

→ διαδήλωση

διαδίκτυο [το] ουσιαστικό

☑ Το **διαδίκτυο** είναι ένας τρόπος για να επικοινωνούν οι άνθρωποι σ' όλο τον κόσμο με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Μέσα από το **διαδίκτυο** βρίσκουμε πληροφορίες και στέλνουμε μηνύματα ο ένας στον άλλο.

○ ίντερνετ και ιντερνέτ

♫ δι-α-δί-κτυ-ο

- Μέσα στο όνομά μου μπορείς να βρεις τη λέξη δρόμος. Ποιος είμαι;

διάδρομος [ο] ουσιαστικό (διάδρομοι)

☑ Ο **διάδρομος** σ' ένα σπίτι ή ένα κτίριο είναι ένας μακρύς και στενός χώρος που οδηγεί στα δωμάτια.

✓ Ο **διάδρομος** στο λεωφορείο είναι ένα στενό δρομάκι ανάμεσα στα καθίσματα για να μπορεί να περνάει ο κόσμος.

✓ Ο **διάδρομος** σ' ένα αεροδρόμιο είναι ένας μεγάλος χώρος για να προσγειώνονται τα αεροπλάνα.

♫ δι-ά-δρο-μος

διαζύγιο [το] ουσιαστικό (διαζύγια)

☑ Όταν ένας άντρας και μία γυναίκα παίρνουν **διαζύγιο**, σταματούν να είναι πια παντρεμένοι. Για να βγει ένα **διαζύγιο**, πρέπει να το αποφασίσει το δικαστήριο. *✎ Ο μπαμπάς κι η μαμά του Νίκου έχουν πάρει διαζύγιο.*

● γάμος ♫ δι-α-ζύ-γι-ο

διαίρεση [η] ουσιαστικό (διαιρέσεις)

→ διαίρω

διαίρω, **διαιρούμαι** ρήμα (διαίρεσα, θα διαίρσω)

☑ Όταν **διαίρω** έναν αριθμό μ' έναν άλλο, μετρώ πόσες φορές χωράει ο δεύτερος αριθμός στον πρώτο. Κάνω **διαίρεση**. *✎ «Αν διαιρέσουμε το οκτώ με το δύο, παίρνουμε τέσσερα» είπε η δασκάλα.*

● πολλαπλασιάζω

✓ Ο χρόνος **διαίρεται** σε δώδεκα μήνες. Χωρίζεται σε δώδεκα μήνες.

◊ **διαίρεση** ♫ δι-αι-ρώ

δίαιτα [η] ουσιαστικό (διαίτες)

☑ Όταν κάνεις **δίαιτα**, τρως λιγότερο για να χάσεις κιλά. ✍ *Ο θείος Αλέκος κάνει δίαιτα για ν' αδυνατίσει και τρώει μόνο φρούτα και λαχανικά.*

🎵 δί-αι-τα

διαιτητής [ο] ουσιαστικό (διαιτητές)

☑ Ο **διαιτητής** παρακολουθεί αν οι παίκτες σ' ένα παιχνίδι παίζουν δίκαια κι ακολουθούν τους κανόνες.

✍ *Ο διαιτητής του ποδοσφαιρικού αγώνα έβγαλε το Νίκο έξω με κόκκινη κάρτα, γιατί είχε χτυπήσει το συμμαθητή του.*

🎵 δι-αι-τη-τής

διακοπές [οι] ουσιαστικό

☑ Στις **διακοπές** δε δουλεύουμε ούτε πάμε στο σχολείο αλλά ξεκουραζόμαστε. Το καλοκαίρι πηγαίνουμε συνήθως **διακοπές** στη θάλασσα, ενώ το χειμώνα στο βουνό.

🎵 δι-α-κο-πές

διακόπτης [ο] ουσιαστικό (διακόπτες)

☑ Όταν ανοίγεις ένα **διακόπτη**, πατάς ένα κουμπί για να κάνεις μία μηχανή να δουλέψει ή ένα φωτάκι ν' ανάψει. ✍ *«Αθηνά, άνοιξε το διακόπτη! Δε βλέπουμε τίποτα και θα σκοντάψουμε» φώναξε ο Κώστας στην Αθηνά που έπαιζε με τα φώτα.*

◇ **διακόπτω**

🎵 δι-α-κό-πτης

διακόπτω, διακόπτομαι ρήμα (διέκοψα, θα διακόψω)

☑ Ένα μεγάλο φορτηγό αναποδογύρισε κι έχει **διακόψει** την κυκλοφορία στο δρόμο.

Σταμάτησε για λίγο την κυκλοφορία.

✓ Όταν **διακόπτεις** κάποιον, δεν τον αφήνεις να μιλήσει, αλλά τον σταματάς συνέχεια. ◇ Όταν γίνεται

διακοπή νερού ή **διακοπή** ρεύματος στο σπίτι μας, δεν έχουμε νερό ή ρεύμα, επειδή υπάρχει κάποια βλάβη.

🎵 δι-α-κό-πτω

διαλέγω, διαλέγομαι ρήμα (διάλεξα, θα διαλέξω)

☑ Όταν **διαλέγεις** κάτι, συγκρίνεις πολλά πράγματα κι αποφασίζεις ότι ένα από αυτά σου αρέσει περισσότερο. ✍ *Ο Κώστας κοίταξε*

*όλα τα γλυκά του ζαχαροπλαστείου και **διάλεξε** μία πάστα.* 🎵 δια-λέ-γω

διάλειμμα [το] ουσιαστικό (διαλείμματα)

✓ Όταν κάνεις **διάλειμμα**, σταματάς για λίγο τη δουλειά σου για να ξεκουραστείς. ✍ *Μόλις χτυπήσει το*

*κουδούνι, σταματάει το **διάλειμμα** κι αρχίζει το μάθημα.* 🎵 διά-λειμ-μα

διαλύω, διαλύομαι ρήμα (διέλυσα, θα διαλύσω)

☑ Όταν **διαλύεις** κάτι, το καταστρέφεις. ✍ *Η Αθηνά έριξε κάτω τη φωτογραφική μηχανή και τη **διέλυσε**.*

✓ Όταν **διαλύεις** κάτι μέσα σε νερό ή σε γάλα, το ανακατεύεις μέχρι να λιώσει. ✍ *«Για να φτιάξεις αυτό το γλυκό, **διαλύεις** τη ζάχαρη μέσα στο γάλα και ρίχνεις δύο αυγά»* είπε η κυρία Μαργαρίτα στη θεία Έλλη.

🎵 δι-α-λύ-ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

διαμάντι [το] ουσιαστικό (διαμάντια)

☑ Το **διαμάντι** είναι μία σκληρή πολύτιμη πέτρα που μοιάζει με κρύσταλλο.
 Με την πέτρα αυτή φτιαχνουμε πολύ ακριβά κοσμήματα.
 ✎ Η θεία Κατερίνα έχει ένα αστραφτερό κολιέ από **διαμάντια**.
 ✓ Όταν κάποιος είναι **διαμάντι**, είναι πολύ καλός κι έξυπνος άνθρωπος.
 🎵 δια-μά-ντι

και τελειώνει γρήγορα. ✎ Η **διάρκεια** της ταινίας ήταν μεγάλη. Κράτησε τρεις ώρες. 🎵 δι-άρ-κει-α

διαρκώ ρήμα (διήρκεσα, θα διαρκέσω)

☑ Όταν κάτι **διαρκεί**, συνεχίζει να γίνεται. ✎ «Ο αγώνας **διαρκεί** δύο ώρες» είπε ο Κώστας. ✦ Η Αθηνά **διαρκώς** ξεχνάει το σάντουιτς στο σπίτι. Συνέχεια το ξεχνάει.
 🎵 δι-αρ-κώ

διαμαρτύρομαι ρήμα

(διαμαρτυρήθηκα, θα διαμαρτυρηθώ)
 ☑ Όταν **διαμαρτύρεσαι** για κάτι, λες ότι δε συμφωνείς με κάτι ή παραπονιέσαι για κάτι. ✎ Ο Κώστας **διαμαρτύρεται** πάντα για το πρωινό ξύπνημα. ✦ Όταν κάνω μία **διαμαρτυρία**, λέω σ' όλους ότι δε συμφωνώ με κάτι. Η θεία Κατερίνα πήγε σε μία διαδήλωση **διαμαρτυρίας** ενάντια στον πόλεμο.
 🎵 δι-α-μαρ-τύ-ρο-μαι

διάσημος, διάσημη, διάσημο επίθετο (διάσημοι, διάσημες, διάσημα)

☑ Όταν είσαι **διάσημος**, σε ξέρουν πολλοί άνθρωποι. ✎ Η Αθηνά **λέει** πως η Ροζαλία είναι **διάσημη** στη γειτονιά. Όλοι την ξέρουν.
 ○ γνωστός 🎵 δι-ά-ση-μος

διαμέρισμα [το] ουσιαστικό

(διαμερίσματα)
 ☑ Το **διαμέρισμα** είναι ένα σπίτι με δύο ή περισσότερα δωμάτια που βρίσκεται στον όροφο ή στο ισόγειο μίας πολυκατοικίας.
 Σε **διαμερίσματα** μένουν και ζουν οι άνθρωποι στις πόλεις.
 🎵 δι-α-μέ-ρι-σμα

διασκεδάζω ρήμα (διασκέδασα, θα διασκεδάσω)

☑ Όταν **διασκεδάζεις** με κάτι, περνάς ωραία, επειδή κάνεις κάτι που σου αρέσει. ✎ Η Αθηνά **διασκεδάζει** όταν ακούει τις ιστορίες του θείου Αλέκου.
 ✓ Όταν **διασκεδάζεις** κάποιον, τον κάνεις να περνάει ωραία. ✎ Ο θείος Αλέκος **διασκεδάζει** την Αθηνά με τις ιστορίες του.
 ✦ Οι ιστορίες του θείου είναι **διασκέδαση** για την Αθηνά. Της δίνουν κέφι και χαρά. «Τι **διασκεδαστικές** που είναι! Περνάω τόσο ωραία! Τι **διασκεδαστικές** που είναι αυτές ο θείος. Με κάνει να γελάω» σκέφτεται.
 🎵 δι-α-σκε-δά-ζω

διάρκεια [η] ουσιαστικό (διάρκειες)

☑ Η **διάρκεια** ενός ταξιδιού είναι ο χρόνος από τη στιγμή που αρχίζει μέχρι και τη στιγμή που τελειώνει. Όταν κάτι έχει μεγάλη **διάρκεια**, κρατάει πολλή ώρα. Αντίθετα όταν κάτι έχει μικρή **διάρκεια**, κρατάει λίγο

διασκέδαση [η] ουσιαστικό
(διασκεδάσεις) → διασκεδάζω

διασταύρωση [η] ουσιαστικό
(διασταυρώσεις)

✓ Η **διασταύρωση** είναι το μέρος όπου συναντιούνται δύο ή περισσότεροι δρόμοι. ✍ *Το σπίτι της Ελένης βρίσκεται στη **διασταύρωση** των οδών Θράκης και Ηπείρου.*
🎵 δι-α-σταύ-ρω-ση

διάστημα [το] ουσιαστικό (διαστήματα)

✓ Το **διάστημα** είναι το μέρος που βρίσκεται έξω από την ατμόσφαιρα της γης. Στο **διάστημα** υπάρχουν τ' αστέρια και οι πλανήτες.
✓ Όταν κάτι κρατάει για μεγάλο **διάστημα**, κρατάει πολύ ενώ όταν κρατάει για μικρό διάστημα, κρατάει λίγο. ✍ *Η βροχή κράτησε για ένα **διάστημα** μισής ώρας περίπου. Ήταν όμως αρκετό για να γίνει ο Κώστας και ο Νίκος μούσκεμα.*
♦ Το **διαστημόπλοιο** είναι μία μηχανή που μπορεί να ταξιδέψει στο διάστημα. 🎵 δι-ά-στη-μα

διασχίζω, διασχίζομαι ρήμα (διέσχισα, θα διασχίσω)

✓ Όταν **διασχίζεις** ένα δρόμο, περνάς από τη μία πλευρά του στην άλλη.
✓ Όταν ένα ποτάμι **διασχίζει** μία πόλη, περνάει μέσα απ' αυτήν την πόλη από τη μία ως την άλλη άκρη της. 🎵 δι-α-σχί-ζω

διασώζω, διασώζομαι ρήμα (διέσωσα, θα διασώσω)

✓ Όταν **διασώζεις** κάποιον, τον σώζεις από μεγάλο κίνδυνο ή από θάνατο. ✍ *Χθες παραλίγο να πατήσει τη Ροζαλία ένα φορτηγό. Για καλή της τύχη τη **διέσωσε** ο κύριος Δημήτρης.*
○ γλιτώνω ♦ Η **διάσωση** της Ροζαλίας έγινε χθες. 🎵 δι-α-σώ-ζω

διάσωση [η] ουσιαστικό (διασώσεις)
→ διασώζω

διαταγή [η] ουσιαστικό (διαταγές)
→ διατάζω

διατάζω, διατάζομαι ρήμα (διέταξα, θα διατάξω)

✓ Όταν **διατάζεις** κάποιον, του δίνεις εντολή να κάνει κάτι.
✍ *Η κακιά βασίλισσα **διέταξε** τη Χιονάτη να φύγει.* ♦ Όταν δίνεις σε κάποιον **διαταγή**, του λες πως πρέπει να κάνει κάτι. Όταν είσαι στις **διαταγές** κάποιου, κάνεις ό,τι σου λέει. ○ εντολή 🎵 δι-α-τά-ζω

διατηρώ, διατηρούμαι ρήμα (διατήρησα, θα διατηρήσω)

✓ Όταν **διατηρείς** κάτι, το κρατάς σε καλή κατάσταση. ✍ *Η Αλίκη **διατηρεί** τη σιλουέτα της με το τρέξιμο.*
♦ **διατήρηση** 🎵 δι-α-τη-ρώ

διάφανος, διάφανη, διάφανο επίθετο (διάφανοι, διάφανες, διάφανα)

✓ Όταν κάτι είναι **διάφανο**, μπορούμε να δούμε μέσα απ' αυτό. ✍ *Τα τζάμια από τα*

Ποιος έσωσε τη Ροζαλία από τις ρόδες του φορτηγού; Ψάξε στις λέξεις διασώζω, σώζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παράθυρα είναι **διάφανα**.

- αδιάφανος, θαμπός, θολός
- ♪ δι-ά-φα-νος

διαφέρω ρήμα (διέταξα, θα διατάξω)

☑ Όταν δύο πράγματα ή δύο άνθρωποι **διαφέρουν** μεταξύ τους, δε μοιάζουν καθόλου.

✍ *Η κασετίνα της Αθηνάς διαφέρει από εκείνη της Ελένης: η μία είναι ξύλινη και καφέ και η άλλη πλαστική και κόκκινη.* ● μοιάζω ◆ Οι δύο κασετίνες έχουν **διαφορά**.

- ομοιότητα *Είναι διαφορετικές.*
- αλλιώςτικος ● ίδιος, όμοιος
- ♪ δι-α-φέ-ρω

διαφημίζω, διαφημίζομαι ρήμα
(διαφήμιση, θα διαφημισώ) → διαφήμιση

διαφήμιση [η] ουσιαστικό (διαφημίσεις)

☑ Η **διαφήμιση** είναι μία εικόνα που βλέπουμε σ' ένα χαρτί ή στην τηλεόραση κι έχει σκοπό να κάνει κάτι γνωστό και να θέλει ο κόσμος να το αγοράσει. ✍ *Η Αθηνά είδε στην τηλεόραση μία διαφήμιση σχολικών τσαντών. Της άρεσε πολύ και ζήτησε από την κυρία Μαργαρίτα να της την αγοράσει.*

✓ Όταν κάνεις **διαφήμιση** κάποιου πράγματος, το κάνεις γνωστό για να το αγοράσει ο κόσμος. Το **διαφημίζεις**. ◆ *Η τηλεόραση διαφήμιζε σχολικές τσάντες.*
♪ δι-α-φή-μι-ση

διαφορά [η] ουσιαστικό (διαφορές)
→ διαφέρω

διαφορετικά επίρρημα

☑ Όταν λέμε **διαφορετικά**, εξηγούμε τι θα γίνει, αν δεν κάνουμε κάτι.

✍ «Πρέπει να κάνεις γρήγορα, **διαφορετικά** θ' αργήσεις στο σχολείο» είπε η κυρία Μαργαρίτα στον Κώστα. ○ αλλιώς, αλλιώςτικα

◆ **διαφορά, διαφορετικός, διαφέρω**
♪ δι-α-φο-ρε-τι-κά

διαφορετικός, διαφορετική, διαφορετικό επίθετο (διαφορετικοί, διαφορετικές, διαφορετικά) → διαφέρω

διαφωνία [η] ουσιαστικό (διαφωνίες)

☑ Όταν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι έχουν **διαφωνία**, δεν έχουν την ίδια γνώμη για κάτι.

✍ *Μετά τη διαφωνία τους για το ποιος θα γίνει αρχηγός στο παιχνίδι ο Κώστας και ο Νίκος ξανάγιναν φίλοι.*

- συμφωνία ◆ Ο Κώστας και ο Νίκος **διαφώνησαν** για το ποιος θα γίνει αρχηγός στο παιχνίδι.
- συμφωνώ ♪ δι-α-φω-νί-α

διαφωνώ ρήμα (διαφώνησα, θα διαφωνήσω) → διαφωνία

δίδυμος, δίδυμη, δίδυμο επίθετο (δίδυμοι, δίδυμες, δίδυμα)

☑ Όταν κάποιος είναι **δίδυμος**, γεννήθηκε από την ίδια μητέρα την ίδια μέρα με τον αδερφό ή την αδερφή του, και μοιάζουν πολύ.
✓ (σαν ουσιαστικό) **Δίδυμα** λέμε τα παιδιά που γεννήθηκαν από την ίδια μητέρα την ίδια στιγμή.
♪ δί-δυ-μος **Δες μοιάζω**

διεύθυνση [η] ουσιαστικό (διευθύνσεις)

☑ Η **διεύθυνση** είναι η οδός και ο αριθμός του σπιτιού μας στην πόλη που ζούμε. ✍ *Η διεύθυνση του Νίκου είναι Κηφισίας 43, Αθήνα.*

♪ δι-εύ-θυ-ν-ση

Διευθυντής [ο], **διευθύντρια** [η]

ουσιαστικό (διευθυντές, διευθύντριες)

☑ Ο **διευθυντής** είναι κάποιος που φροντίζει για όλα και παίρνει αποφάσεις σ' ένα σχολείο, ένα νοσοκομείο, μία εταιρεία, μία τράπεζα, μία εφημερίδα ή μία ορχήστρα. ✍ *Ο διευθυντής της εφημερίδας αποφάσισε να δώσει αύξηση στην κυρία Μαργαρίτα.*

○ υπεύθυνος ✦ *Ο διευθυντής ενός σχολείου το διευθύνει.*

♫ δι-ευ-θυ-ντής

Διευθύνω ρήμα (διεύθυνα, θα διευθύνω) → διευθυντής

Διήγηση [η] ουσιαστικό (διηγήσεις) → διηγούμαι

Διηγούμαι και **διηγέμαι** ρήμα (διηγήθηκα, θα διηγηθώ)

☑ Όταν **διηγείσαι** μία ιστορία, περιγράφεις με λόγια σε κάποιον κάτι που έχει γίνει. ✍ *Ο Νίκος διηγήθηκε στην Αθηνά και στην Ελένη μία αστεία ιστορία.* ✦ *Τα κορίτσια γέλασαν με τη διήγηση του Νίκου.* ♫ δι-η-γού-μαι

Δικάζω, **δικάζομαι** ρήμα (δικάσα, θα δικάσω) → δικαστήριο

Δικαιολογώ, **δικαιολογούμαι** ρήμα (δικαιολόγησα, θα δικαιολογήσω)

☑ Όταν **δικαιολογείς** κάποιον, ξέρεις

για ποιο λόγο έκανε ένα λάθος και καταλαβαίνεις ότι δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς. ✍ *Η δασκάλα*

δικαιολόγησε το Νίκο που άργησε λίγο, επειδή ήξερε ότι τα λεωφορεία έχουν απεργία.

✓ Όταν **δικαιολογείσαι** για ένα λάθος ή για κάτι κακό που έκανες, εξηγείς πως δεν μπορούσες να κάνεις αλλιώς. ✍ *Ο Κώστας δικαιολογήθηκε στην κυρία Μαργαρίτα για τη ζημιά που έκανε.*

✦ *Ο Νίκος άργησε στο σχολείο το πρωί και η δικαιολογία του ήταν ότι έχασε το λεωφορείο.*

♫ δι-και-ο-λο-γώ

Δίκαιος, **δίκαιη**, **δίκαιο** επίθετο (δίκαιοι, δίκαιες, δίκαια)

☑ Όταν ένας δάσκαλος είναι **δίκαιος**, βάζει σ' όλους τους μαθητές το βαθμό που πραγματικά αξίζουν κι όχι μεγαλύτερο ή μικρότερο.

● *άδικος* ✍ *Η δασκάλα της Αθηνάς είναι πολύ δίκαιη. Όσα παιδιά διάβασαν πολύ πήραν Α, ενώ όσα παιδιά διάβασαν λιγότερο πήραν Β.*

✦ *Πάντα φέρεται με δικαιοσύνη και δεν κάνει αδικίες.* ● *αδικία* *Ξέρει επίσης να ξεχωρίζει ποιος έχει δίκιο.*

♫ δι-και-ος

Δικαιοσύνη [η] ουσιαστικό → δίκαιος

Δικαστήριο [το] ουσιαστικό (δικαστήρια)

☑ Το **δικαστήριο** είναι ένα κτίριο όπου κάποιιοι αποφασίζουν ποιος έχει δίκιο και ποιος άδικος με τη βοήθεια των νόμων. Το **δικαστήριο** είναι και το σύνολο των ανθρώπων που φροντίζουν να υπάρχει δικαιοσύνη σε

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

μία πόλη ή ένα κράτος.

✍ Το **δικαστήριο** αποφάσισε πως οι κλέφτες του μαγαζιού του κυρίου Δημήτρη πρέπει να φυλακιστούν.

◊ Στα δικαστήρια δικάζουν οι **δικαστές**, όταν γίνονται **δίκες**.
 🎵 δι-κα-στή-ρι-ο

δικαστής [ο], [η] ουσιαστικό (δικαστές)
 → δικαστήριο
 -Λέμε και η δικαστίνα.

δίκη [η] ουσιαστικό (δίκες)
 → δικαστήριο

δικηγόρος [ο], [η] ουσιαστικό (δικηγόροι)
 ☑ Ένας **δικηγόρος** ξέρει τους νόμους και υπερασπίζεται τους ανθρώπους στις δίκες που γίνονται στα δικαστήρια. ✍ Ο **δικηγόρος** του κυρίου Δημήτρη κατηγορήσε τους κλέφτες για παράνομη συμπεριφορά.
 ◊ **δίκη**, **δικαστήριο** 🎵 δι-κη-γό-ρος
 -Λέμε και η δικηγορία.

δίκιο [το] ουσιαστικό → δίκαιος

δίνω, **δίνομαι** ρήμα (έδωσα, θα δώσω)
 ☑ Ο Κώστας **έδωσε** στην Αθηνά ένα δώρο. Έβαλε το δώρο στο χέρι της Αθηνάς. Της το χάρισε.
 ✓ Η Αθηνά **έδωσε** τη διεύθυνσή της στην Αλίκη. Είπε ή έγραψε τη

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

διεύθυνσή της στην Αλίκη.

✓ Λες σε κάποιο φίλο σου ότι σου τη **δίνει**, όταν σε κάνει να νευριάζεις.
 ✓ Όταν **δίνω** μία απάντηση, απαντώ.
 ● παίρνω
 ◊ **δώρο**, **δόση**
 🎵 δί-νω

-Προσοχή στην ορθογραφία: **θα δώσω, έδωσα, δώρο** αλλά **δόθηκα, δόση**. Πότε λέμε ότι κάποιος **δίνει** ξύλο σε κάποιον άλλο; Ψάξε την απάντηση στο Ξ, στη λέξη ξύλο.

διόδια [τα] ουσιαστικό
 ☑ Όταν ταξιδεύουμε με το αυτοκίνητο σε μεγάλους δρόμους, πρέπει να σταματήσουμε στα **διόδια**. Εκεί πληρώνουμε χρήματα για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε το ταξίδι μας. 🎵 δι-ό-δι-α

διορθώνω, **διορθώνομαι** ρήμα (διόρθωσα, θα διορθώσω)
 ☑ Όταν **διορθώνεις** κάτι, το φτιάχνεις ή το κάνεις καλύτερο.
 ✍ Ο κύριος Μιχάλης **διόρθωσε** τη χαλασμένη βρύση, γιατί η θεία του παραπονιόταν πως έσταζε όλο το βράδυ.

✓ Όταν ο δάσκαλος **διορθώνει** ένα διαγώνισμα, βρίσκει τα λάθη και τα αλλάζει με τις σωστές απαντήσεις.
 ✓ Όταν **διορθώνεσαι**, γίνεσαι καλύτερος σε κάτι. ✍ Ο Κώστας **διορθώθηκε** στην ορθογραφία.
 ◊ **διόρθωση** 🎵 δι-ορ-θώ-νω

διόρθωση [η] ουσιαστικό (διορθώσεις)
 → διορθώνω

διορίζω, διορίζομαι ρήμα (διόρισα, θα διορίσω)

☑ Όταν **διορίζεις** κάποιον, του δίνεις δουλειά στο δημόσιο.

✓ Όταν **διορίζεσαι** δάσκαλος, βρίσκεις δουλειά σ' ένα δημόσιο σχολείο. Πάρνεις **διορισμό**.

✍ Ένας φίλος του κυρίου Γιάννη **διορίστηκε** δάσκαλος στο Βόλο.

🎵 δι-ο-ρί-ζω

διορισμός [ο] ουσιαστικό (διορισμοί)
→ διορίζω

δίπλα επίρρημα

☑ Όταν κάτι βρίσκεται **δίπλα** σου, είναι πολύ κοντά σε σένα.

✍ Η Αθηνά **κάθεται δίπλα** στην Ελένη στην τάξη.

✓ Όταν δύο σπίτια βρίσκονται **δίπλα δίπλα**, είναι κολλητά το ένα με το άλλο. Όταν δύο άνθρωποι κάθονται **δίπλα δίπλα**, ο ένας ακουμπάει τον άλλο.

✓ (σαν ουσιαστικό) Οι **δίπλα** ή οι **δίπλανοί** είναι οι γείτονές μας.

✍ Οι **δίπλα** κάνουν φασαρία τα μεσημέρια και δεν αφήνουν το μωρό της θείας Κατερίνας να κοιμηθεί.

○ κοντά, πλάι ● μακριά

🎵 δί-πλα

δίπλανός, δίπλανή, δίπλανό (δίπλανοί, δίπλανές, δίπλανά) επίθετο
→ δίπλα

διπλάσιος, διπλάσια, διπλάσιο επίθετο (διπλάσιοι, διπλάσιες, διπλάσια)

☑ Όταν κάτι είναι **διπλάσιο** από κάτι άλλο, είναι δύο φορές μεγαλύτερο ή περισσότερο από εκείνο.

🎵 δι-πλά-σι-ος

διπλός, διπλή, διπλό επίθετο (διπλοί, διπλές, διπλά)

☑ Όταν κάτι το έχεις **διπλό**, το έχεις δύο φορές. ✍ Ο Κώστας χάρισε στην Αθηνά ένα βιβλίο, γιατί το είχε **διπλό**.

✓ Οι γονείς της Αθηνάς κοιμούνται σε **διπλό** κρεβάτι, δηλαδή σε κρεβάτι για δύο άτομα. ● μονός 🎵 δι-πλός

διπλώνω, διπλώνομαι ρήμα (δίπλωσα, θα διπλώσω)

☑ Όταν **διπλώνεις** κάτι, παίρνεις τις άκρες του και τις ακουμπάς τη μία πάνω στην άλλη. ✍ Ο Κώστας

δίπλωσε το χαρτί στα τέσσερα κι έφτιαξε ένα χαρτίνο παραβάκι.

✓ Όταν **διπλώνεσαι** στα δύο από τον πόνο, πονάς τόσο πολύ, που λυγίζεις το σώμα σου στα δύο.

✍ Η Αθηνά **διπλώθηκε** στα δύο από τον πόνο στην κοιλιά της.

🎵 δι-πλώ-νω

δισκέτα [η] ουσιαστικό (δισκέτες)
→ δίσκος

δίσκος [ο] ουσιαστικό (δίσκοι)

☑ Βάζουμε ένα **δίσκο** στο στερεοφωνικό για ν' ακούσουμε μουσική. Σήμερα οι **δίσκοι** που χρησιμοποιούμε για ν' ακούμε μουσική λέγονται σιντί.

✓ Με το **δίσκο** σερβίρουμε φαγητά και ποτά.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παπαρούνα

τριανάφυλλο

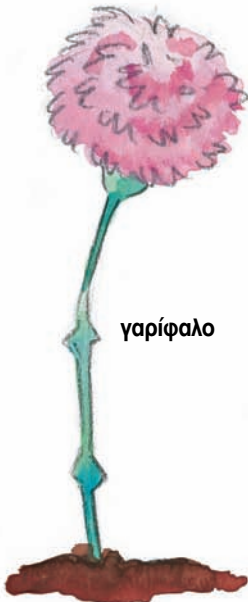
μαργαρίτα

τουλίπα

γαρίφαλο

κυκλάμινο

✓ Στο άθλημα της **δισκοβολίας** οι αθλητές πετούν μακριά ένα μεταλλικό **δίσκο**. **♦** Η **δισκέτα** είναι ένας μικρός δίσκος που τον βάζουμε στον υπολογιστή και αντιγράφουμε σ' αυτόν πληροφορίες για να τις μεταφέρουμε σ' έναν άλλο υπολογιστή. **δισκοβολία** 🎵 δί-σκος

διψώ και **διψάω** ρήμα (δίψασα, θα διψάσω)
 ✓ Όταν **διψάς**, θέλεις να πιεις νερό.
 🖋️ *Η Αθηνά ήπια πολύ νερό μετά τη γυμναστική, γιατί **διψούσε** πολύ.*
 ✓ Όταν **διψάς** για κάτι, το θέλεις πάρα πολύ. **♦** *Η Αθηνά **ένιωσε δίψα**. Ήταν **διψασμένη**.* 🎵 δι-ψώ

διστάζω ρήμα (δίστασα, θα διστάσω)
 ✓ Όταν **διστάζεις**, περιμένεις λίγο πριν να κάνεις κάτι, επειδή δεν είσαι σίγουρος ή γιατί φοβάσαι.
 🖋️ *Ο Κώστας **δίστασε** να μπει στην αυλή του κυρίου Μιχάλη, γιατί δεν ήταν σίγουρος ότι η μπάλα έπεσε εκεί.*
♦ *Ο **δισταγμός** του δεν κράτησε πολύ.* 🎵 δι-στά-ζω

διώροφος, **διώροφη**, **διώροφο** επίθετο (διώροφοι, διώροφες, διώροφα)
 ✓ Όταν ένα κτίριο είναι **διώροφο**, έχει δύο πατώματα. **Διώροφο** μπορεί να είναι κι ένα λεωφορείο.
 🖋️ *Ο Νίκος μένει σε μία **διώροφη** πολυκατοικία.* **♦** **όροφος**
 🎵 δι-ώ-ρο-φος

δίχτυ [το] ουσιαστικό (δίχτυα)
 ✓ Το **δίχτυ** είναι ένα πλεκτό ύφασμα με πολλές τρύπες που το χρησιμοποιούν οι ψαράδες για να πιάνουν ψάρια.

διώχνω, **διώχνομαι** ρήμα (έδιωξα, θα διώξω)
 ✓ Όταν **διώχνεις** κάποιον ή κάτι, το κάνεις να φύγει μακριά. 🖋️ *Η Αθηνά ήταν στενοχωρημένη, επειδή έχασε τη Ροζαλία κι **έδιωχνε** όποιον πήγαινε στο δωμάτιό της.*
 ○ απομακρύνω 🎵 δι-ώ-χνω

✓ Στο ποδόσφαιρο ή το μπάσκετ το **δίχτυ** κρατάει τη μπάλα, όταν κάποιος βάζει γκολ ή καλάθι.
 🖋️ *Ο Κώστας **έριξε** τη μπάλα στα **δίχτυα** του τερματοφύλακα.*
 🎵 δί-χτυ

δοκιμάζω, **δοκιμάζομαι** ρήμα (δοκίμασα, θα δοκιμάσω)
 ✓ Όταν **δοκιμάζεις** κάτι, το ελέγχεις για να δεις αν δουλεύει σωστά.
 🖋️ *Η Αθηνά **δοκίμασε** το καινούριο της ποδήλατο και ήταν ενθουσιασμένη.*
 ✓ Όταν **δοκιμάζεις** ένα φαγητό, τρως λίγο για να δεις αν είναι ωραίο.
 ✓ Όταν **δοκιμάζεις** ρούχα ή παπούτσια, τα φοράς για να δεις αν σου ταιριάζουν. **♦** Όταν **κάνεις** μία **δοκιμή**, προσπαθείς να δεις αν μπορείς να καταφέρεις κάτι.
 🖋️ *Μετά τη βόλτα η Αθηνά **έκανε** μία **δοκιμή** να πιει το γάλα κλείνοντας τη μύτη της.* 🎵 δο-κι-μά-ζω

δίψα [η] ουσιαστικό → διψώ

διψασμένος, **διψασμένη**, **διψασμένο** μετοχή (διψασμένοι, διψασμένες, διψασμένα) → διψώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

δολοφονώ, δολοφονούμαι ρήμα

(δολοφόνησα, θα δολοφονήσω)

☑ Όταν κάποιος **δολοφονεί** κάποιον, τον σκοτώνει με πονηρό τρόπο αφού το έχει αποφασίσει από πριν. ◊ Όταν κάποιος είναι **δολοφόνος**, έχει σκοτώσει **επίτηδες** κάποιον άνθρωπο, δηλαδή επειδή το ήθελε. ○ φονιάς
♪ δο-λο-φο-νώ

δόλωμα [το] ουσιαστικό (δολώματα)

☑ Το **δόλωμα** είναι το σκουλήκι που ο ψαράς κρεμάει στο αγκίστρι του για να πιάσει ψάρια. ♪ δό-λω-μα

δόντι [το] ουσιαστικό (δόντια)

☑ Τα **δόντια** φυτρώνουν μέσα στο στόμα σου, είναι μικρά και άσπρα και σε βοηθούν να δαγκώνεις και να μασάς το φαγητό σου.
✓ Τα **δόντια** μίας χτένας είναι οι μύτες της που μας βοηθούν να χτενίζουμε τα μαλλιά.
◊ **οδοντόβουρτσα, οδοντογιατρός, οδοντόκρεμα**
♪ δό-ντι

δοξάρι [το] ουσιαστικό (δοξάρια)

→ βιολί

δορυφόρος [ο] ουσιαστικό

(δορυφόροι)

☑ Ο **δορυφόρος** είναι ένα σώμα στον ουρανό που γυρνάει γύρω από έναν πλανήτη. ✍ *Η Σελήνη είναι ο*

δορυφόρος της Γης.

✓ **Δορυφόρος** είναι και μία μηχανή που τη στέλνουμε στο διάστημα γύρω από τη γη για να μαζέψει πληροφορίες για τον καιρό ή εικόνες για την τηλεόραση και να τις στείλει πίσω στη γη. ✍ *Η Αλίκη παρακολουθεί γαλλική τηλεόραση μέσω δορυφόρου.*
♪ δο-ρυ-φό-ρος

δόση [η] ουσιαστικό (δόσεις)

☑ Η **δόση** από ένα φάρμακο είναι η ποσότητα που πρέπει να πάρουμε κάθε φορά. ✍ *«Να το φάρμακό σου! Η δόση είναι τρία κουταλάκια κάθε μέρα» είπε ο γιατρός στον Κώστα.*
✓ Όταν αγοράζεις κάτι με **δόσεις**, συμφωνείς πως θα το ξεπληρώσεις σιγά σιγά δίνοντας λίγα χρήματα κάθε φορά. ♪ δό-ση

δουλειά [η] ουσιαστικό (δουλειές)

→ δουλεύω

δουλεύω ρήμα (δούλεψα, θα δουλέψω)

☑ Όταν **δουλεύεις** κάπου, κάνεις ένα επάγγελμα και παίρνεις χρήματα.
✍ *Η κυρία Μαργαρίτα δουλεύει σε μία εφημερίδα.* ○ εργάζομαι
✓ Όταν μία συσκευή **δουλεύει**, λειτουργεί σωστά. ✍ *Στο σπίτι της Αθηνάς, η τηλεόραση είχε χαλάσει και δε δούλευε.*
✓ *«Δε σε πιστεύω, Νίκο! Λες αλήθεια ή με δουλεύεις;»* είπε η Αθηνά πειραγμένη. Με κοροϊδεύεις;
◊ *«Η δουλειά του δημοσιογράφου είναι δύσκολη»* είπε η κυρία Μαργαρίτα στη θεία Έλλη. *«Όταν γυρίζω από τη δουλειά, είμαι αρκετά κουρασμένη. Ξεκουράζομαι λίγο κι αρχίζω να κάνω κι άλλες δουλειές στο*

σπίτι. *Na ψωνίσω, να μαγειρέψω, να καθαρίσω, ξέρεις εσύ»* είπε.

○ εργασία 🎵 δου-λεύ-ω

δοχείο [το] ουσιαστικό (δοχεία)

☑ Μέσα σ' ένα **δοχείο** βάζουμε τρόφιμα για να μπορούμε να τα μεταφέρουμε. 🖋 *Ο θεός Αλέκος έστειλε ένα **δοχείο** με λάδι από το χωριό.*

✓ Το **δοχείο απορριμμάτων** είναι ο σκουπιδοτενεκές. 🎵 δο-χεί-ο

δράκος [ο], δράκαινα [η] ουσιαστικό

(δράκοι, δράκαινες)

☑ Στα παραμύθια ο **δράκος** είναι ένα φανταστικό τέρας με φτερά που σκοτώνει βγάζοντας φωτιά από το στόμα του. 🎵 δρά-κος
🖋 'τα παραμύθια'

δράμα [το] ουσιαστικό (δράματα)

☑ Όταν ζεις ένα **δράμα**, σου συμβαίνει κάτι πολύ άσχημο.

🎵 δρά-μα

δραχμή [η] ουσιαστικό (δραχμές)

☑ Η δραχμή ήταν το νόμισμα της Ελλάδας πριν από το ευρώ.

🖋 *Ένα ευρώ είναι 340.75*

δραχμές.

🎵 δραχ-μή

δρομολόγιο [το] ουσιαστικό

(δρομολόγια)

☑ Όταν ένα τρένο κάνει το **δρομολόγιο** Θεσσαλονίκη-Αθήνα, κάνει την ίδια διαδρομή κάθε μέρα.

🖋 *«Το πρώτο **δρομολόγιο** του τρένου αρχίζει νωρίς το πρωί»* είπε ο θεός Αλέκος. 🎵 δρο-μο-λό-γι-ο

δρόμος [ο] ουσιαστικό (δρόμοι)

☑ Ο **δρόμος** είναι μία λωρίδα στο έδαφος που πάνω της τρέχουν τ' αυτοκίνητα, τα λεωφορεία και τα φορτηγά. ○ οδός

✓ Όταν κάνεις **αγώνα δρόμου**, αγωνίζεσαι μαζί με άλλους αθλητές για το ποιος θα βγει πρώτος στο τρέξιμο.

🎵 δρό-μος 🖋 'η πόλη'

δροσερός, δροσερή, δροσερό επίθετο

(δροσεροί, δροσερές, δροσερά)

→ δροσιά

δροσιά [η] ουσιαστικό (δροσιές)

☑ Όταν έχει **δροσιά**, φυσάει ένα ευχάριστο αεράκι που δεν είναι ούτε ζεστό ούτε πολύ κρύο. **♦** Όταν κάτι είναι **δροσερό**, είναι λίγο κρύο τόσο ώστε να σ' ευχαριστεί. 🎵 δρο-σιά

δύναμη [η] ουσιαστικό (δυνάμεις)

☑ Όταν έχεις **δύναμη**, έχεις πολλή ενέργεια και είσαι πολύ γερός.

🖋 *Ο Κώστας έχει τόση **δύναμη** που σηκώνει δύο βαλίτσες στο κάθε χέρι.*

♦ δυνατός, δυναμώνω 🎵 δύ-να-μη

δυναμώνω ρήμα (δυνάμωσα, θα δυναμώσω)

☑ Όταν **δυναμώνεις**, γίνεσαι πιο δυνατός. 🖋 *Η γυμναστική **δυναμώνει** το σώμα. Γι' αυτό και η Αλίκη τρέχει κάθε μέρα.*

✓ Όταν **δυναμώνεις** το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση, ανοίγεις την ένταση του ήχου. ● χαμηλώνω **♦ δύναμη, δυνατός** 🎵 δυ-να-μώ-νω

δυνατός, δυνατή, δυνατό επίθετο

(δυνατοί, δυνατές, δυνατά)

☑ Όταν είσαι **δυνατός**, είσαι πολύ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γερός και μπορείς να σηκώσεις βαριά πράγματα. ○ γερός

● αδύναμος

✓ Όταν ένας θόρυβος είναι **δυνατός**, ακούγεται πολύ. Όταν ένας πονοκέφαλος είναι **δυνατός**, τον αισθάνεσαι πολύ έντονα. Όταν ο αέρας είναι **δυνατός**, φυσάει γρήγορα και έντονα.

✓ Όταν κάτι είναι **δυνατό**, μπορεί να γίνει. ✍️ «Είναι **δυνατό** να βρεθεί η **Ροζαλία**;» σκεφτόταν η Αθηνά.

○ πιθανό ● αδύνατο

◇ Όταν σφίγγεις κάτι **δυνατά**, το σφίγγεις με μεγάλη δύναμη. Όταν μιλάς **δυνατά**, δίνεις πολλή ένταση στη φωνή σου. **δύναμη, δυναμώνω**

♪ δυ-να-τός

δυσάρεστος, **δυσάρεστη**, **δυσάρεστο**

επίθετο (δυσάρεστοι, δυσάρεστες, δυσάρεστα)

✓ Όταν κάτι είναι **δυσάρεστο**, σε στενοχωρεί ή σ' ενοχλεί. ✍️ *Τα νέα ήταν πολύ **δυσάρεστα** για τον Κώστα. Ο καιρός χάλασε και η εκδρομή δε μπορούσε να γίνει.*

● ευχάριστος ♪ δυ-σά-ρε-στος

δύση [η] ουσιαστικό

✓ Όταν έχουμε **δύση** του ηλίου, ο ήλιος φεύγει στο τέλος της μέρας κι έρχεται η νύχτα.

✓ Η **δύση** είναι ένα από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.

◇ Όταν κάτι βρίσκεται ή κινείται **προς τη δύση**, είναι **δυτικό**. ♪ δύ-ση

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

δυσκολεύομαι ρήμα (δυσκολεύτηκα, θα δυσκολευτώ) → δύσκολος

δυσκολία [η] ουσιαστικό (δυσκολίες) → δύσκολος

δύσκολος, **δύσκολη**, **δύσκολο** επίθετο (δύσκολοι, δύσκολες, δύσκολα)

✓ Όταν κάτι είναι **δύσκολο**, δεν μπορείς να το καταλάβεις ή να το κάνεις χωρίς κόπο.

✍️ *Ο Κώστας στραμπούληξε το πόδι του και του ήταν **δύσκολο** να περπατήσει.*

● εύκολος ◇ *Ο Κώστας **δυσκολεύοταν** στο περπάτημα. Περπατούσε με **δυσκολία**. Ο Νίκος είδε ότι ο Κώστας περπατούσε **δύσκολα** κι ανησύχησε.*

♪ δύ-σκο-λος

δυστύχημα [το] ουσιαστικό

(δυστυχήματα)

✓ Το **δυστύχημα** είναι ένα πολύ σοβαρό ατύχημα. ✍️ «Έγινε ένα σοβαρό **δυστύχημα** στην εθνική οδό και σκοτώθηκαν πέντε άτομα» είπε ο θεός **Τάκης**. ◇ **δυστυχημένος, δυστυχώς** ♪ δυ-στυ-χη-μα

δυστυχία [η] ουσιαστικό

→ δυστυχημένος

δυστυχημένος, **δυστυχημένη**,

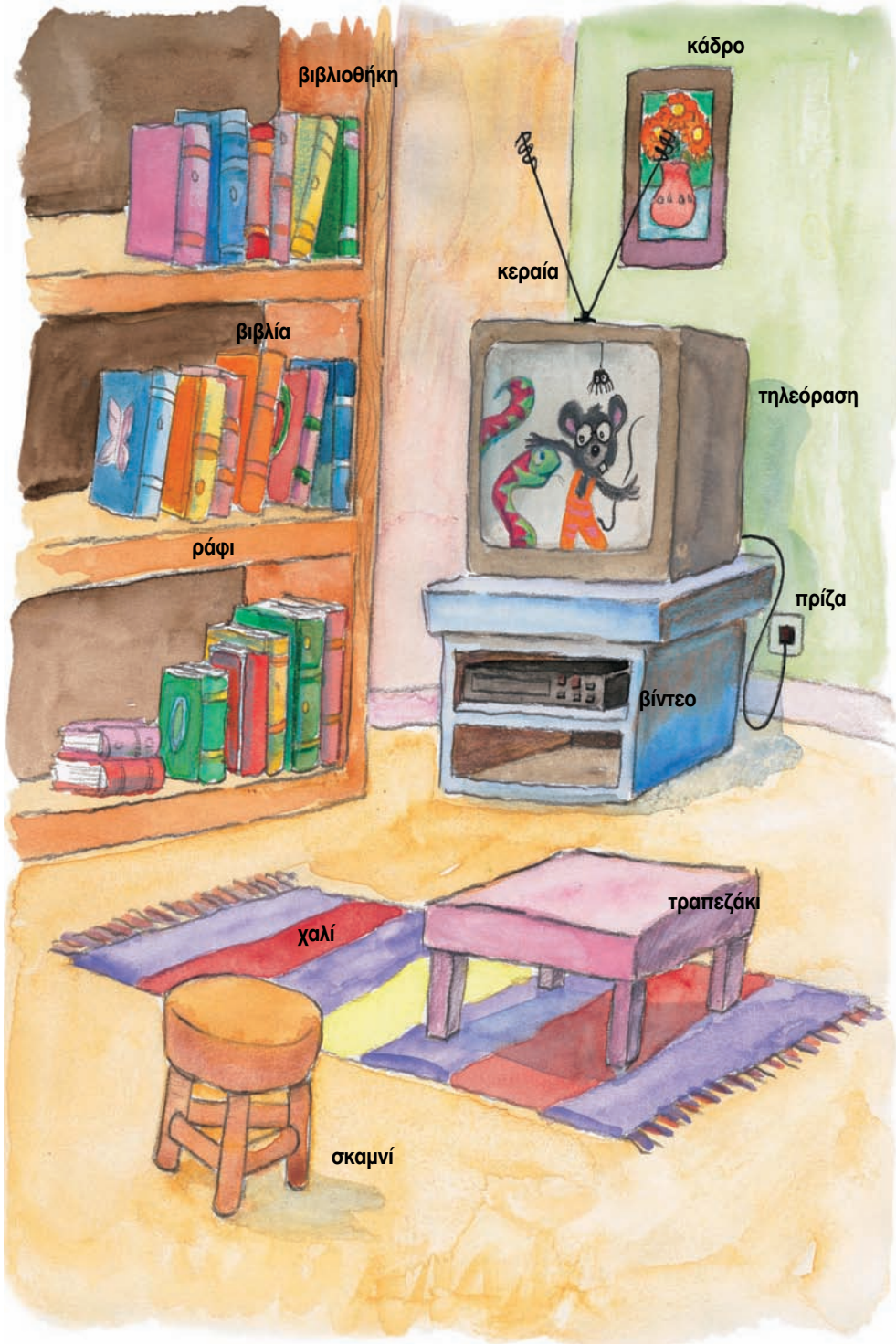
δυστυχημένο μετοχή (δυστυχημένοι, δυστυχημένες, δυστυχημένα)

✓ Όταν είσαι **δυστυχημένος**, είσαι πολύ λυπημένος, επειδή σου συνέβη κάτι **δυσάρεστο**.

● ευτυχημένος, χαρούμενος

◇ Νιώθεις **δυστυχία**. **δυστύχημα, δυστυχώς**

♪ δυ-στυ-χι-σμέ-νος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

δυστυχώς επίρρημα

☑ Όταν λες **δυστυχώς**, λυπάσαι για κάτι που έγινε ή εύχεσαι να είχες καλύτερη τύχη. ✍️ «**Δυστυχώς** δεν έγραψα καλά στις εξετάσεις» είπε η Αλίκη. ● ευτυχώς ◊ **δυστυχία, δυστύχημα, δυστυχώς**
🎵 δω-στυ-χώς

δωμάτιο [το] ουσιαστικό (δωμάτια)

☑ Το **δωμάτιο** είναι ο χώρος σ' ένα σπίτι που έχει τους δικούς του τοίχους, τη δική του πόρτα και το δικό του ταβάνι. ✍️ **Το δωμάτιο της Αθηνάς έχει γαλάζιους τοίχους και βλέπει στον κήπο.**
🎵 δω-μά-τι-ο ✍️ 'το δωμάτιο'

δωρεάν επίρρημα

☑ Όταν παίρνεις κάτι **δωρεάν**, δε δίνεις καθόλου χρήματα. ○ τζάμπα
🎵 δω-ρε-άν

δώρο [το] ουσιαστικό (δώρα)

☑ Το **δώρο** είναι κάτι που δίνεις σε κάποιον, επειδή τον αγαπάς ή επειδή γιορτάζει. ✍️ **Ο θείος Σταμάτης άνοιξε τα δώρα που του έφεραν για τα γενέθλιά του.**
◊ «Τι σου **δώρισαν;**» ρώτησε η θεία Κατερίνα. ○ χαρίζω
🎵 δώ-ρο

Ε ε

εγκέφαλος [ο] ουσιαστικό (εγκέφαλοι)
→ μυαλό

έγκλημα [το] ουσιαστικό (εγκλήματα)
☑ Το **έγκλημα** είναι μία κακή πράξη, αντίθετη στους νόμους. ✍ *Το να σκοτώνει κανείς ανθρώπους είναι έγκλημα.*
🎵 έ-γκλη-μα

εγκυκλοπαίδια [η] ουσιαστικό (εγκυκλοπαίδια)
☑ Η **εγκυκλοπαίδια** είναι μία σειρά από βιβλία, σιντί ή ντιβιντί που μας δίνουν πληροφορίες για πολλά και διαφορετικά πράγματα με αλφαβητική σειρά.
🎵 ε-γκυ-κλο-παί-δει-α

έγκυος [η] ουσιαστικό (έγκυες)
☑ Η **έγκυος** είναι μία γυναίκα που έχει ένα μωρό στην κοιλιά της.
🎵 έ-γκυ-ος

εγχείρηση [η] ουσιαστικό (εγχειρήσεις)
☑ Όταν κάνεις μία **εγχείρηση**, ο γιατρός διορθώνει ή βγάζει ένα άρρωστο μέρος του σώματός σου για να το γιατρέψει.
✍ *Η θεία του κυρία Μιχάλη έκανε εγχείρηση στη μέση της, επειδή την πονούσε πολύ.*
♦ **εγχειρίζω** 🎵 εγ-χεί-ρη-ση

εγωιστής [ο], **εγωίστρια** [η] ουσιαστικό (εγωιστές, εγωίστριες)
☑ **Εγωιστής** είναι αυτός που σκέφτεται μόνο τον εαυτό του και θέλει να γίνεται συνέχεια το δικό του.
🎵 ε-γω-ι-στής

έδαφος [το] ουσιαστικό (εδάφη)
☑ Το **έδαφος** είναι η επιφάνεια της γης. ✍ *Η μπάλα ξέφυγε από τα χέρια του Ίγκλι κι έπεσε στο έδαφος.* ○ γη
🎵 έ-δα-φος

έδρα [η] ουσιαστικό (έδρες)
☑ Η **έδρα** είναι το γραφείο της δασκάλας ή του δάσκαλου στο σχολείο. 🎵 έ-δρα

εθελοντής [ο], **εθελόντρια** [η] ουσιαστικό (εθελοντές, εθελόντριες)
☑ Είσαι **εθελοντής**, όταν κάνεις κάποια δουλειά με τη θέλησή σου και χωρίς να παίρνεις χρήματα.
🎵 ε-θε-λο-ντής

έθιμο [το] ουσιαστικό (έθιμα)
☑ Το **έθιμο** είναι μία ιδιαίτερη συνήθεια ή ένας τρόπος ζωής που έχουν οι κάτοικοι ενός τόπου.
✍ *«Το Πάσχα εμείς οι Έλληνες έχουμε έθιμο να βάφουμε κόκκινα*

- Συζήτησε στην τάξη με τους συμμαθητές σου για τα έθιμα του τόπου σου. Υπάρχουν έθιμα στο τόπο σου που ξεχωρίζουν; Ποια είναι αυτά;

αυγά» είπε η δασκάλα.

○ συνήθεια 🎵 έ-θι-μο

είδηση [η] ουσιαστικό (ειδήσεις)

☑ Η **είδηση** είναι μία νέα πληροφορία. 🖋 *Ο Κώστας έφερε την ευχάριστη είδηση: «Η Ροζαλία βρέθηκε».*

✓ Όταν βλέπουμε **ειδήσεις** στην τηλεόραση ή ακούμε ειδήσεις από το ραδιόφωνο, μαθαίνουμε τι συμβαίνει στον κόσμο κάθε μέρα.

○ νέο ◊ **ειδοποιώ**

🎵 εί-δη-ση

ειδοποιώ, **ειδοποιούμαι** ρήμα

(ειδοποίησα, θα ειδοποιήσω)

☑ Όταν **ειδοποιείς** κάποιον, του φέρνεις μία είδηση για κάτι που έγινε.

🖋 *Ο Κώστας ειδοποίησε τους άλλους ότι βρέθηκε η Ροζαλία.*

◊ **είδηση, ειδοποίηση**

🎵 ει-δο-ποι-ώ

εικόνα [η] ουσιαστικό (εικόνες)

☑ Η **εικόνα** είναι μία ζωγραφιά, ένα σχέδιο ή μία φωτογραφία.

🖋 *Το λεξικό που κρατάς στα χέρια σου έχει μέσα του πολλές εικόνες.*

✓ Στην εκκλησία η **εικόνα** είναι μία ζωγραφιά του Χριστού, της Παναγίας ή των Αγίων. 🎵 ει-κό-να

ειρήνη [η] ουσιαστικό

☑ Ύστερα από πολλά χρόνια πολέμου η Ελλάδα και η Τουρκία έκαναν **ειρήνη**. Σταμάτησαν να πολεμούν.

● πόλεμος

◊ **ειρηνικός** 🎵 ει-ρή-νη

Ποιος έφερε τα νέα για τη Ροζαλία; Ψάξε στις λέξεις είδηση, ειδοποιώ

εισιτήριο [το] ουσιαστικό (εισιτήρια)

☑ Το **εισιτήριο** είναι ένα χαρτάκι που αγοράζεις για να μπορείς να ταξιδέψεις ή να μπεις στον κινηματογράφο και το θέατρο.

🎵 ει-σι-τή-ρι-ο

είσοδος [η] ουσιαστικό (είσοδοι)

☑ Όταν απαγορεύεται η **είσοδος** σ' ένα μέρος, δεν επιτρέπεται να μπεις εκεί. 🖋 *Έξω από το χειρουργείο γράφει: «Απαγορεύεται η είσοδος».*

Μόνο οι γιατροί και οι νοσοκόμες επιτρέπεται να μπουν εκεί μέσα.

✓ Η **είσοδος** ενός

σπιτιού είναι η πόρτα απ' όπου μπαίνουμε σ' αυτό.

● έξοδος

🎵 εί-σο-δος

εισπράκτορας [ο], [η] ουσιαστικό

(εισπράκτορες)

☑ Ο **εισπράκτορας** είναι ένας υπάλληλος που μαζεύει τα χρήματα που χρωστούν οι άνθρωποι.

✓ Στα λεωφορεία ο **εισπράκτορας** είναι ένας υπάλληλος που πληρώνεται για να κόβει εισιτήρια στους επιβάτες.

🎵 ει-σπρά-κτο-ρας

-Λέμε και η εισπρακτόρισα.

εκατομμύριο [το] αριθμητικό

(εκατομμύρια) → 🖋 'οι αριθμοί'

εκατομμυριούχος [ο], [η]

ουσιαστικό (εκατομμυριούχοι)

☑ **Εκατομμυριούχος** είναι κάποιος που έχει πάρα πολλά χρήματα.

🎵 ε-κα-το-μ-μυ-ρι-ού-χος

εκδίκηση [η] ουσιαστικό (εκδικήσεις)

☑ Όταν παίρνεις **εκδίκηση** από κάποιον, του κάνεις κακό για το κακό που σου έχει κάνει αυτός πιο πριν.

✍ *Ο Κώστας χάλασε το σιλό της Αθηνάς κι εκείνη για **εκδίκηση** του έσκισε το τετραδίο.*

♦ *Τον **εκδικήθηκε**.* 🎵 εκ-δί-κη-ση

εκδικούμαι ρήμα (εκδικήθηκα, θα εκδικηθώ) → εκδίκηση

εκδότης [ο], **εκδότρια** [η] ουσιαστικό (εκδότες, εκδότριες)

☑ Ο **εκδότης** είναι το πρόσωπο ή η εταιρεία που τυπώνει ένα βιβλίο, ένα περιοδικό ή μία εφημερίδα και το πουλάει. ✍ *Σήμερα η κυρία Μαργαρίτα είχε ραντεβού με τον **εκδότη** της εφημερίδας όπου εργάζεται.* 🎵 εκ-δό-της

εκδρομή [η] ουσιαστικό (εκδρομές)

☑ Η **εκδρομή** είναι ένας σύντομος περίπατος ή ένα σύντομο ταξίδι με σκοπό τη διασκέδασή μας.

✍ *Ο Κώστας και οι φίλοι του πήγαν **εκδρομή**, μόλις έφτιαξε ο καιρός.*

🎵 εκ-δρο-μή

έκθεση [η] ουσιαστικό (εκθέσεις)

☑ **Έκθεση** είναι ο χώρος όπου τοποθετούμε αντικείμενα ή έργα τέχνης για να τα θαυμάσει ο κόσμος και να τ' αγοράσει.

✍ *Ο κύριος Γιάννης ήθελε να πάει σε μία **έκθεση** αυτοκινήτων αλλά τελικά πήγε στην **έκθεση** ζωγραφικής της θείας Κατερίνας.*

✓ Όταν ένας ζωγράφος κάνει **έκθεση**, παρουσιάζει τα έργα του στον κόσμο.

✓ Όταν ένας μαθητής γράφει

έκθεση, γράφει ό,τι σκέφτεται για ένα θέμα. 🎵 έκ-θε-ση

εκκλησία [η] ουσιαστικό (εκκλησίες)

☑ Η **εκκλησία** είναι ο τόπος όπου οι Χριστιανοί προσεύχονται και λατρεύουν το Θεό. 🎵 εκ-κλη-σί-α

έκλειψη [η] ουσιαστικό (εκλείψεις)

☑ Όταν έχουμε **έκλειψη** ηλίου, το φεγγάρι μπαίνει μπροστά από τον ήλιο και τον κρύβει για λίγο. Όταν έχουμε **έκλειψη** σελήνης, ο ήλιος μπαίνει μπροστά από τη σελήνη και την κρύβει για λίγο. 🎵 έ-κλει-ψη

εκμεταλλεύομαι ρήμα

(εκμεταλλεύτηκα, θα εκμεταλλευτώ)

☑ Όταν **εκμεταλλεύεσαι** κάτι ή κάποιον, τον χρησιμοποιείς για να κερδίσεις εσύ. ✍ *Ο Κώστας **εκμεταλλεύτηκε** την μπαλιά που του έδωσε ο Ίγκλι για να βάλει γκολ.*

♦ **εκμετάλλευση**

🎵 εκ-με-ταλ-λεύ-ο-μαι

εκνευρίζω, **εκνευρίζομαι** ρήμα

(εκνεύρισα, θα εκνευρίσω)

☑ Όταν **εκνευρίζεις** κάποιον, τον

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ενοχλείς. *✍* Οι φωνές των παιδιών που παίζουν στη γειτονιά **εκνευρίζουν** τον κύριο Μιχάλη. **Εκνευρίζεται** πολύ εύκολα.

- θυμώνω, τσαπίζω **♦ νεύρο**
- ♫ ε-κνευ-ρί-ζω

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ [ο], **εκπαιδευτρια** [η]

ουσιαστικό (εκπαιδευτές, εκπαιδευτριες)
→ εκπαιδεύω

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ [ο], [η] *ουσιαστικό*
(εκπαιδευτικοί)

- ☑ **Εκπαιδευτικούς** λέμε τους δασκάλους, τους νηπιαγωγούς και τους καθηγητές. **♦ εκπαιδεύω**
- ♫ εκ-παι-δευ-τι-κός

ΕΚΠΑΙΔΕΥΩ, **εκπαιδεύομαι** *ρήμα*
(εκπαίδευσα, θα εκπαιδεύσω)

- ☑ Όταν **εκπαιδεύεις** κάποιον, του δείχνεις πώς να κάνει κάτι.
- ✍* Ο δάσκαλος της ιππασίας **εκπαίδευσε** τη θεία Κατερίνα ν' ανεβαίνει σε άλογο και να τρέχει μ' αυτό. **♦ Ήταν ο εκπαιδευτής** της, δηλαδή ο δάσκαλος που την εκπαιδεύσε, που της έδωσε την **εκπαίδευση** που χρειαζόταν.
- ♫ εκ-παι-δευ-ω

έκπληξη [η] *ουσιαστικό* (εκπλήξεις)

- ☑ Όταν κάτι είναι **έκπληξη**, δεν περιμένεις να συμβεί. *✍* Το πάρτι για τη γιορτή του θείου Σταμάτη ήταν **έκπληξη**. Δεν του είχε πει κανείς τίποτα.
- ✓ Η **έκπληξη** είναι το συναίσθημα που νιώθεις, όταν δεν περιμένεις να γίνει κάτι. *✍* Η Κοκκίνοσκουφίτσα ένωσε μεγάλη **έκπληξη**: η φωνή της γιαγιάς ήταν πολύ χοντρή.
- ♫ έκ-πλη-ξη

ΕΚΠΟΜΠΗ [η] *ουσιαστικό* (εκπομπές)

- ☑ Μία **εκπομπή** είναι ένα πρόγραμμα στην τηλεόραση ή το ραδιόφωνο.
- ✍* Ο Κώστας είδε στην τηλεόραση **μία εκπομπή για τα ζώα της Αφρικής**.
- ♫ εκ-πο-μπή

έκπτωση [η] *ουσιαστικό* (εκπτώσεις)

- ☑ Όταν σου κάνουν **έκπτωση**, αγοράζεις κάτι πιο φτηνά.
- ✍* Τα παπούτσια έκαναν 50 ευρώ αλλά με την **έκπτωση** η κυρία Μαργαρίτα τα πήρε 42 ευρώ.
- ✓ Οι **εκπτώσεις** γίνονται δύο φορές το χρόνο και τότε αγοράζεις ό,τι θέλεις σε πιο χαμηλή τιμή.
- ♫ έκ-πτω-ση

έκρηξη [η] *ουσιαστικό* (εκρήξεις)

- ☑ Όταν γίνεται **έκρηξη** σ' ένα κτίριο, ακούγεται δυνατός θόρυβος και το κτίριο τινάζεται στον αέρα και πέφτει.
- ✓ Με την **έκρηξη** ενός ηφαιστείου, πετάγεται από μέσα του λάβα.
- ♫ έ-κρη-ξη

έκταση [η] *ουσιαστικό* (εκτάσεις)

- ☑ **Έκταση** είναι ο χώρος που πιάνει μία επιφάνεια.
- ✍* «Πόση είναι η **έκταση** της Ελλάδας;» **ρώτησε** ο Ήγκλι τον Κώστα.
- ♫ έ-κτα-ση

ΕΚΤΙΜΩ και **εκτιμάω**, **εκτιμώμαι** *ρήμα*
(εκτίμησα, θα εκτιμήσω)

- ☑ Όταν **εκτιμάς** κάποιον, τον συμπαθείς και τον σέβεσαι. Νιώθεις εκτίμηση γι' αυτόν.
- ✍* Η Αθηνά **εκτιμά** τους ανθρώπους που αγαπούν και φροντίζουν τα ζώα.
- ♫ ε-κτι-μώ